สำเนา

ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๓๓๙๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-คสช.

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๖/๑๔๒๔ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบตามที่สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) เสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในกำกับดูแลทราบและถือปฏิบัติต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๘๒๒ (สุภาวดี)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๒๒๔
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ rsrd@soc.go.th
www.soc.go.th

หมายเหตุ อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง นรม. รัฐ-นร. : จึงเรียนยืนยันมา
กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในกำกับดูแลทราบและถือปฏิบัติต่อไป
องค์กรอิสระ, คสช. : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
กรม : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ที่ นร ๐๑๐๖/ ๑๕๒๔

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๓.๕/๑๘๒๙ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑
๒. สำเนาหนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๑/๑๕๒๘๔ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑
๓. หนังสือสำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ที่ นร ๐๔๐๓ (กร๔)/๕๖๐๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑
๔. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

๑. <u>ข้อเท็จจริง</u>

เนื่องจากปัจจุบันยังมิได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ จึงสมควรกำหนดให้มีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพในโอกาสต่าง ๆ ขึ้น

๒. <u>เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี</u>

พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มิได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์และพระราชวงศ์สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ ทำให้ข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่แต่งเครื่องแบบข้าราชการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกัน จึงสมควรกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการออกกฎหมายลำดับรองไว้ ทำให้ไม่สามารถกำหนดเป็นกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ จึงเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการถวายความเคารพให้ส่วนราชการถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

๓. <u>ความเร่งด่วนของเรื่อง</u>

เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดแนวทางให้ข้าราชการฝ่ายพลเรือนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเป็นแบบอย่างเดียวกันต่อไป

๔. <u>สาระสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย</u>

สำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน โดยกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักพระราชวังได้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการกำหนดแนวทางดังกล่าวแล้ว

ดังมีรายละเอียด...

ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒ ตามลำดับ และรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้วเห็นชอบให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ โดยแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพฯ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนชาย

๑.๑ การถวายคำนับ ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมก้มศีรษะลง แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง

๑.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำการวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถวายคำนับ ตามข้อ ๑.๑

๒. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง

๒.๑ การถอนสายบัว ให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว โดย

๒.๑.๑ ให้ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่

๒.๑.๒ ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย

๒.๑.๓ ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง

๒.๑.๔ เสร็จแล้วยืนตรง มือแนบข้างลำตัว

๒.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถอนสายบัว ตามข้อ ๒.๑

๓. การถวายความเคารพตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ใช้กับการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป หรือการถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ ด้วย ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

๔. <u>ข้อเสนอของส่วนราชการ</u>

ขอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางพัชราภรณ์ อินทรียงค์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวสุภาวดี แก้วประดับ)
ราลักษณ์ชำนาญการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๖๓
โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๘๗

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
เลขรับ ๗๗๑๙
วันที่ ๑๘/๕/๖๑
เวลา ๑๓.๓๙

สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ วธ ๐๒๐๓.๕ / ๑๘๒๘

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๖/๘๐๒ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานการประชุมฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักนายกรัฐมนตรีขอให้กระทรวงวัฒนธรรมพิจารณาให้ความเห็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์และราชวงศ์สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ กระทรวงวัฒนธรรม ได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์และพระราชวงศ์สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ ทั้งนี้ หากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ใช้แนวทางดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติ กระทรวงวัฒนธรรมจะดำเนินการปรับปรุงหนังสือมารยาทไทย ซึ่งจัดทำโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้มีเนื้อหาและแนวปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวทางของสำนักนายกรัฐมนตรี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษศญพงษ์ ศิริ)
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
กองกลาง
โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๘๖ – ๘
โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๘๙

สำเนาถูกต้อง
(นายสรศักดิ์ ระดาเขตร์)
นิติกรชำนาญการ
๑๖ ส.ค. ๖๑

สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
เลขรับ ๙๖๗๒
วันที่ 1 มิ.ย. 2561
เวลา ๑๖.๐๐

สำเนา

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
เลขรับ ๙๕๗๒
วันที่ ๑ มิ.ย. ๖๑
เวลา ๑๕.๒๑ น.

ที่ พว ๐๐๐๑/ ๑๕๒๘๔

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สกร
๑ มิ.ย. ๖๑

อ้างถึง หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๖/๘๐๓ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้พิจารณาให้ความเห็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักพระราชวังได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบตามแนวทางดังกล่าวในข้อ ๑ และ ๓ สำหรับข้อ ๒ เห็นสมควรให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว เพื่อให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสน โดยมีขั้นตอนการถวายความเคารพของข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง ดังนี้

๑. ให้ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่
๒. ย่อตัวให้ต่ำลงช้าๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือทั้งสองขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย
๓. ค้อมตัวลงเล็กน้อย ทอดสายตาลง
๔. เสร็จแล้วยืนตรง มือวางแนบข้างลำตัว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันโท

(สมชาย กาญจนมณี)
รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายบริหารนโยบายและปฏิบัติการ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการพระราชวัง

กรมบังคับการสำนักพระราชวัง
กองกลาง
โทร. ๐ ๒๒๒๔ ๓๒๗๓
โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๔๙๔๙

สำเนาถูกต้อง
(นายสรศักดิ์ ระดาเขตร์)
นิติกรชำนาญการพิเศษ
๑๒ มิ.ย. ๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๗

ที่ นร. ๐๔๐๓(กรส)/๕๖๐๗ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง การถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรีได้เสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๘๓
ที่ นร ๐๑๐๖/ ๑๓๖๑ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑
เรื่อง การถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เรียน รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ สำนักนายกรัฐมนตรีขอความเห็นชอบรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑.๑.๑ การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนชาย

๑.๑.๑.๑ การถวายคำนับ ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัวค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมก้มศีรษะลง แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง

๑.๑.๑.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำการวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถวายคำนับ ตามข้อ ๑.๑.๑.๑

๑.๑.๒ การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง

๑.๑.๒.๑ การถอนสายบัว (แบบพระราชนิยม)

๑) ให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ ชักเท้าข้างใดข้างหนึ่ง (ตามถนัด) ไปทางด้านหลังของเท้าที่ยืนอยู่

๒) ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า

๓) ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง

๔) เสร็จแล้วยืนตรง

๑.๑.๒.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถอนสายบัว ตามข้อ ๑.๑.๒.๑

๑.๑.๓ การถวายความเคารพตามข้อ ๑.๑.๑ และข้อ ๑.๑.๒ ให้ใช้กับการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป หรือการถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ ด้วย

๑.๒ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้ว เห็นชอบตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ และมีความเห็นว่า "ควรขอความเห็นชอบกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักพระราชวังก่อนเข้าคณะรัฐมนตรี" (เอกสาร ๑)

๒. ข้อเท็จจริง

สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือขอความเห็นชอบจากกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักพระราชวังแล้ว ปรากฏว่า

๒.๑ กระทรวง...

รอง นรม. (A) ๑๐๔๔
วันที่ ๗/๖/๖๑ เวลา ๑๔.๐๙

๒.๑ กระทรวงวัฒนธรรมแจ้งว่า เห็นชอบในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพฯ ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ ทั้งนี้ หากคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ใช้แนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางปฏิบัติ กระทรวงวัฒนธรรมจะดำเนินการปรับปรุงหนังสือมารยาทไทย ซึ่งจัดทำโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้มีเนื้อหาและแนวทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวทางของสำนักนายกรัฐมนตรี (เอกสาร ๒)

๒.๒ สำนักพระราชวังแจ้งว่า เห็นชอบในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพฯ ตามข้อ ๑.๑.๑ และข้อ ๑.๑.๓ สำหรับข้อ ๑.๑.๒ เห็นสมควรให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว เพื่อให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสน โดยมีขั้นตอนการถวายความเคารพของข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง ดังนี้ (เอกสาร ๓)

๒.๒.๑ ให้ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่

๒.๒.๒ ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย

๒.๒.๓ ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง

๒.๒.๔ เสร็จแล้วยืนตรง มือวางแนบข้างลำตัว

๓. <u>ข้อพิจารณา</u>

สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามที่สำนักพระราชวังเสนอความเห็นดังกล่าวเป็นการกำหนดให้การถวายความเคารพของข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิงใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว คือ การถอนสายบัว โดยปรับปรุงถ้อยคำเล็กน้อย และไม่มีการถวายความเคารพของข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิงโดยการทำวันทยหัตถ์ ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยกับความเห็นของสำนักพระราชวัง จึงได้ปรับปรุงแก้ไขแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพฯ ในส่วนของขั้นตอนการถวายความเคารพของข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง ตามความเห็นของสำนักพระราชวังดังกล่าวแล้ว (เอกสาร ๔)

๔. <u>ข้อเสนอ</u>

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบ ขอได้โปรดลงนามในหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตามที่แนบมาพร้อมนี้

(นางพัชราภรณ์ อินทรียงค์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ลงนามแล้ว

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี
๒ ๘ มี.ค. 2561

สำเนาถูกต้อง
นายสรศักดิ์ ระดาเขตร์
นิติกรชำนาญการพิเศษ
๑๖ มี.ค. ๖๑

สำเนา

ตารางเปรียบเทียบ

แนวทางที่ นร. เสนอ	ความเห็นของ วธ.	ความเห็นของสำนักพระราชวัง
๑. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนชาย ๑.๑ การถวายคำนับ ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมก้มศีรษะลง แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง ๑.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำการวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถวายคำนับ ตามข้อ ๑.๑	เห็นชอบ	เห็นชอบ
๒. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง ๒.๑ การถอนสายบัว (แบบพระราชนิยม) ๒.๑.๑ ให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ ชักเท้าข้างใดข้างหนึ่ง (ตามถนัด) ไปทางด้านหลังของเท้าที่ยืนอยู่ ๒.๑.๒ ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า ๒.๑.๓ ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง ๒.๑.๔ เสร็จแล้วยืนตรง ๒.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน แต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถอนสายบัว ตามข้อ ๒.๑	เห็นชอบ	เห็นสมควรให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว ดังนี้ ๒. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง ให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว โดย ๒.๑ ให้ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่ ๒.๒ ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย ๒.๓ ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง ๒.๔ เสร็จแล้วยืนตรง มือวางแนบข้างลำตัว
๓. การถวายความเคารพตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ใช้กับการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป หรือการถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ด้วย	เห็นชอบ	เห็นชอบ

สำเนาถูกต้อง

(นายสรศักดิ์ ระดาเขตร์)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์
สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน

เนื่องจากปัจจุบันยังมิได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชวงศ์ สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ จึงสมควรกำหนดให้มีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถวายความเคารพในโอกาสต่าง ๆ ขึ้น

๑. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนชาย

๑.๑ การถวายคำนับ ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมก้มศีรษะลง แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง

๑.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำการวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถวายคำนับ ตามข้อ ๑.๑

๒. การถวายความเคารพสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหญิง

๒.๑ การถอนสายบัว ให้ใช้แบบพระราชนิยมอย่างเดียว โดย

๒.๑.๑ ให้ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่

๒.๑.๒ ย่อตัวให้ต่ำลงช้า ๆ แต่อย่าให้ถึงพื้น ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย

๒.๑.๓ ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง

๒.๑.๔ เสร็จแล้วยืนตรง มือแนบข้างลำตัว

๒.๒ การทำวันทยหัตถ์ ให้ใช้กรณีแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและสวมหมวก โดยให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม แล้วทำวันทยหัตถ์ หากเป็นการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนแต่ไม่สวมหมวก ให้ใช้วิธีการถอนสายบัว ตามข้อ ๒.๑

๓. การถวายความเคารพตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ใช้กับการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป หรือการถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ ด้วย
